GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2020 m. balandžio 23 d.[1]

Byla C-743/18

Elme Messer Metalurgs
prieš
Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

(*Rēzeknes tiesa* (Rėzeknės teismas, Latvija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Struktūriniai fondai – Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 – 98, 57 straipsniai ir 2 straipsnio 7 punktas – Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) – Įsipareigojimas atlikti finansinį koregavimą, susijusį su pažeidimais – Veiksmų tęstinumas – Sąvokos „pažeidimas“ reikšmė – Ūkio subjekto veiksmai arba neveikimas – Paramos gavėjo vienintelio verslo partnerio nemokumas“

1. Visa verslo veikla susijusi su tam tikra rizika. Kartais net pačios patikimiausios įmonės gali nugrimzti į dugną, neatlaikiusios dreifavimo ekonominio nuosmukio štilyje arba dėl pagrindinio verslo partnerio ar kliento nesėkmių patirtų smūgių. Šioje byloje Teisingumo Teismo prašoma išnagrinėti atvejį, kai įgyvendinant projektą, bendrai finansuotą iš Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), nebuvo pasiekta tam tikrų tikslų, nes paramos gavėjos vienintelė verslo partnerė tapo nemoki. Ar tokiu atveju paramos gavėjos turėtų būti reikalaujama grąžinti visą iš ERPF suteiktą finansavimą, net jeigu šių tikslų ji nepasiekė dėl nuo jos nepriklausančių aplinkybių?

2. Konkrečiai kalbant, *Rēzeknes tiesa* (Rėzeknės teismas, Latvija) šioje byloje pateiktas klausimas suteikia Teisingumo Teismui galimybę išaiškinti, kokia yra sąvokos „pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006[2] 2 straipsnio 7 punktą, taikymo sritis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tokia situacija, kaip aptariama pagrindinėje byloje, yra „pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal šį reglamentą, dėl kurio valstybė narė privalo atlikti finansinį koregavimą ir susigrąžinti visą atitinkamą finansavimo sumą arba jos dalį.

1 Originalo kalba: anglų.

2 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 (OL L 210, 2006, p. 25), iš dalies pakeistas 2010 m. birželio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 539/2010 (OL L 158, 2010, p. 1). Nuo 2014 m. sausio 1 d. Reglamentas Nr. 1083/2006 buvo panaikintas 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013, p. 320). Reglamento Nr. 1303/2013 152 straipsnyje „Pereinamojo laikotarpio nuostatos“ nustatyta, kad „[š]is reglamentas neturi įtakos paramos, kurią Komisija patvirtino remdamasi Reglamentu (EB) Nr. 1083/2006 arba kitais teisės aktais, kurie taikomi tai paramai 2013 m. gruodžio 31 d., tolesniam teikimui arba keitimui, įskaitant visos paramos arba jos dalies nutraukimą. Tas reglamentas ir tokie kiti taikytini teisės aktai ir toliau taikomi tai paramai arba susijusiems veiksmams po 2013 m. gruodžio 31 d. iki jų užbaigimo“. Todėl šiai bylai taikomos Reglamento Nr. 1083/2006 nuostatos.

Teisinis pagrindas

ES teisė

Reglamentas Nr. 2988/95

3. Reglamente Nr. 2988/95[3] nustatytos bendrosios priežiūros ir nuobaudų taisyklės, skirtos Europos Sąjungos finansiniams interesams apsaugoti. Šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Pažeidimas“ – tai bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų [veiksmais] ar neveikimo [neveikimu], dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas.“

Reglamentas Nr. 1080/2006

4. Reglamento Nr. 1080/2006[4], kuriame buvo nustatyti ERPF uždaviniai, jo paramos taikymo sritis siekiant tikslų, apibrėžtų Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 3 straipsnio 2 dalyje, ir reikalavimų paramai gauti atitikimo taisyklės, 2 straipsnyje nustatyta:

„Pagal Sutarties 160 straipsnį ir Reglamentą (EB) Nr. 1083/2006 ERPF padeda finansuoti paramą, skirtą ekonominei ir socialinei sanglaudai didinti atkuriant regionų išsivystymo pusiausvyrą pagrindinėse srityse, remdamas regionų ekonomikos vystymąsi ir struktūrinį prisitaikymą, įskaitant nuosmukį patiriančių pramoninių regionų ir atsiliekančių regionų pertvarką, bei remdamas peržengiantį sieną, tarpvalstybinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą.

Atlikdamas šį uždavinį, ERPF įgyvendina Bendrijos prioritetus, ypač poreikį stiprinti konkurencingumą ir labiau skatinti inovacijas, kurti ir išsaugoti nuolatines darbo vietas bei užtikrinti tvarų vystymąsi.“

Reglamentas Nr. 1083/2006

5. Reglamente Nr. 1083/2006 buvo nustatytos bendrosios taisyklės, reglamentuojančios ERPF, taip pat Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo (toliau kartu – fondai) veiklą 2007–2013 m. laikotarpiu. Jame, be kita ko, nustatyti finansų valdymo, stebėsenos ir kontrolės principai bei taisyklės, grindžiami bendra valstybių narių ir Europos Komisijos atsakomybe.

6. Reglamento Nr. 1083/2006 22, 28, 60 ir 61 konstatuojamosiose dalyse paaiškinta, kad:

„(22) Fondų veikla ir veiksmai, kuriuos jie padeda finansuoti, turėtų būti suderinti su kitomis Bendrijos politikos kryptimis, taip pat atitikti Bendrijos teisės aktus.

<…>

3 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 340).

4 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1783/1999 (OL L 210, 2006, p. 1).

(28) Pagal Sutarties 274 straipsnį bendro valdymo srityje turėtų būti nustatytos sąlygos, leidžiančios Komisijai vykdyti savo įsipareigojimus, susijusius su Europos Sąjungos bendrojo biudžeto vykdymu, ir patikslinti bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis įsipareigojimai. Taikydama šias sąlygas, Komisija galėtų įsitikinti, ar valstybės narės naudojasi fondais teisėtai ir tinkamai, laikydamosi patikimo finansų valdymo principo, apibrėžto finansiniame reglamente.

<…>

(60) Pagal subsidiarumo principą ir laikantis išimčių, nustatytų <…> [R]eglamente (EB) Nr. 1080/2006 <…>, <…> [R]eglamente (EB) Nr. 1081/2006[5] <…> ir <…> Tarybos reglamente (EB) Nr. 1084/2006[6] <…>, turėtų būti nustatytos nacionalinės išlaidų atitikimo finansavimo reikalavimams taisyklės.

(61) Siekiant užtikrinti fondų intervencijos veiksmingumą, nešališkumą ir tvarų poveikį, turėtų būti numatytos nuostatos, garantuojančios ilgalaikes investicijas į verslą ir neleidžiančios naudotis šiais fondais siekiant pernelyg didelio pranašumo. Būtina užtikrinti, kad fondų finansuojamos investicijos galėtų būti nurašytos per pakankamai ilgą laikotarpį.“

7. Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punkte sąvoka „pažeidimas“ apibrėžta (panašiai kaip Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 2 dalyje) kaip „Bendrijos teisės nuostatų pažeidimas, susijęs su ūkio subjekto veiksmais ar neveikimu, kai dėl nepagrįstų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto išlaidų padaroma arba gali būti padaryta žala bendrajam biudžetui“.

8. 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad veiksmai, kurių Europos Sąjunga imasi pagal dabar galiojantį SESV 174 straipsnį, yra skirti stiprinti išsiplėtusios Europos Sąjungos ekonominei ir socialinei sanglaudai, siekiant skatinti Sąjungos darnų, subalansuotą ir tvarų vystymąsi. Tokiais veiksmais siekiama mažinti ekonominius, socialinius ir teritorinius skirtumus, ypač atsiradusius menkiau išsivysčiusiose valstybėse ir regionuose, taip pat dėl ekonominio bei socialinio pertvarkymo ir gyventojų senėjimo[7].

9. Remiantis 9 straipsnio 2 dalimi, Komisija ir valstybės narės užtikrina, kad fondų parama derintųsi su Europos Sąjungos veikla, politika ir prioritetais. Remiantis 9 straipsnio 5 dalimi, fondų finansuojami veiksmai turi atitikti Sutarties ir pagal ją priimtų aktų nuostatas.

10. Reglamento Nr. 1083/2006 56 straipsnyje „Išlaidų tinkamumas finansuoti“ nustatyta:

„1. Išlaidos, įskaitant numatytas didelės apimties projektams, yra tinkamos finansuoti iš fondų, jeigu jos faktiškai buvo sumokėtos laikotarpiu nuo veiksmų programų pateikimo Komisijai arba nuo 2007 m. sausio 1 d., priklausomai nuo to, kuri data yra ankstesnė, iki 2015 m. gruodžio 31 d. Veiksmai neturi būti užbaigti iki pirmosios išlaidų tinkamumo finansuoti dienos.

<…>

3. Išlaidos atitinka finansavimo iš fondų reikalavimus tik tuo atveju, jei jos susijusios su veiksmais, dėl kurių sprendimą priėmė atitinkamai veiksmų programai vadovaujanti institucija arba jei jis buvo priimtas jos atsakomybe, remiantis stebėsenos komiteto nustatytais kriterijais.

<…>

5 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 dėl Europos socialinio fondo ir panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1784/1999 (OL L 210, 2006, p. 12).

6 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1084/2006, įsteigiantis Sanglaudos fondą ir panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1164/94 (OL L 210, 2006, p. 79).

7 Taip pat žr. 1 konstatuojamąją dalį.

4. Išlaidų atitikimo finansavimo reikalavimams taisyklės nustatomos nacionaliniu lygiu, laikantis išimčių, numatytų kiekvieno fondo konkrečiuose reglamentuose. Jos taikomos visoms pagal veiksmų programą deklaruotoms išlaidoms.

<…>“

11. Reglamento Nr. 1083/2006 57 straipsnyje „Veiksmų patvarumas“ nustatyta:

„1. Valstybė narė arba vadovaujanti institucija užtikrina, kad veiksmui, susijusiam su investicija į infrastruktūrą ar investicija į gamybą, būtų toliau teikiama fondų parama tik tuo atveju, jei per penkerius metus nuo veiksmo užbaigimo veiksme nepadaroma esminių pakeitimų dėl infrastruktūros objekto nuosavybės pobūdžio pasikeitimo ar gamybinės veiklos nutraukimo, turinčių poveikio veiksmo pobūdžiui arba įgyvendinimo sąlygoms, arba bendrovei ar viešajai įstaigai suteikiančių pernelyg didelį pranašumą.

<…>“

12. Reglamento Nr. 1083/2006 60 straipsnyje nustatyta:

„Vadovaujanti institucija atsako už veiksmų programos valdymą ir įgyvendinimą laikantis patikimo finansų valdymo principo, ir visų pirma:

a) užtikrina, kad veiksmai finansavimui būtų atrinkti vadovaujantis veiksmų programai taikytinais kriterijais ir kad visą jų įgyvendinimo laikotarpį jie atitiktų galiojančias Bendrijos ir nacionalines taisykles;

b) patvirtina, kad bendrai finansuojami produktai yra pateikti bei paslaugos suteiktos ir tai, ar paramos gavėjų deklaruotos su veiksmais susijusios išlaidos buvo faktiškai patirtos ir atitinka Bendrijos bei nacionalines taisykles; <…>“

13. Reglamento Nr. 1083/2006 70 straipsnyje „Valdymas ir kontrolė“ nustatyta:

„1. Valstybės narės yra atsakingos už veiksmų programų valdymą ir kontrolę, visų pirma įgyvendinant šias priemones:

a) užtikrinant, kad veiksmų programų valdymo ir kontrolės sistemos būtų nustatytos laikantis 58–62 straipsnių ir veiktų efektyviai;

b) užkertant kelią pažeidimams, juos nustatant ir ištaisant bei susigrąžinant neteisėtai sumokėtas sumas, tam tikrais atvejais su delspinigių palūkanomis. Jos apie tai praneša Komisijai ir nuolat informuoja Komisiją apie administracinio bei teisminio nagrinėjimo eigą.

2. Kai neįmanoma susigrąžinti paramos gavėjui neteisėtai išmokėtų sumų, valstybė narė atsako už prarastų sumų grąžinimą į bendrą Europos Sąjungos biudžetą, nustačius, kad nuostoliai buvo patirti dėl jos klaidos ar aplaidumo.

<…>“

14. Reglamento Nr. 1083/2006 88 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad, taikant šį reglamentą, „veiksmas laikomas baigtu vykdyti, jei su juo susijusi veikla buvo faktiškai įvykdyta ir kurio atžvilgiu buvo apmokėtos visos paramos gavėjų išlaidos bei sumokėti visi atitinkami valstybės finansiniai įnašai“.

15. Šio reglamento 98 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės visų pirma atsako už pažeidimų nagrinėjimą ir turi imtis priemonių, jei esama įrodymų, kad yra pokyčių, kurie daro poveikį veiksmų ar veiksmų programų įgyvendinimo ar kontrolės pobūdžiui ar sąlygoms, ir jos atsako už reikiamą finansinį koregavimą [8]. Remiantis 98 straipsnio 2 dalimi, valstybė narė atlieka reikiamą finansinį koregavimą, susijusį su veiksmuose arba veiksmų programose nustatytais pavieniais ar sistemingais pažeidimais. Atliekant šį koregavimą panaikinamas visas valstybės finansinis įnašas ar jo dalis veiksmų programai, atsižvelgiant į pažeidimų pobūdį, svarbą ir fondų finansinius nuostolius.

Reglamentas Nr. 1828/2006

16. Reglamente Nr. 1828/2006 [9] nustatytos Reglamento Nr. 1083/2006 ir Reglamento Nr. 1080/2006 įgyvendinimo taisyklės dėl, be kita ko, valdymo ir kontrolės sistemų bei pažeidimų.

17. Reglamento Nr. 1828/2006 13 straipsnyje „Vadovaujanti institucija“ nustatyta:

„1. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 60 straipsnio a punktą siekiant atrinkti ir patvirtinti veiksmus vadovaujanti institucija užtikrina, kad paramos gavėjams būtų pranešta apie konkrečias sąlygas, susijusias su prekėmis ar paslaugomis, kurios turi būti teikiamos veiksmo metu, finansavimo planą, įgyvendinimo terminą ir finansinę bei kitą informaciją, kuri turi būti saugoma ir pateikiama.

Prieš priimant patvirtinimo sprendimą vadovaujanti institucija turi būti įsitikinusi, kad paramos gavėjas turi pajėgumų įvykdyti šias sąlygas.“

18. Reglamento Nr. 1828/2006 4 skirsnyje esančiame 27 straipsnyje „Pažeidimai“ nurodytas „ūkio subjektas“ apibrėžtas kaip „fizinis ar juridinis asmuo ar kitas subjektas, dalyvaujantis įgyvendinant fondų paramą, išskyrus valstybę narę, vykdančią valdžios institucijos įgaliojimus“.

19. Reglamento Nr. 1828/2006 28 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės turi pranešti Komisijai apie bet kokius pažeidimus, kurie buvo pirminio administracinio ar teisminio nagrinėjimo dalykas, ir nurodyti, be kita ko, nuostatą, kuri buvo pažeista, metodus, kuriais naudojantis buvo padarytas pažeidimas, ir, jei reikia, ar metodai kelia įtarimų dėl sukčiavimo.

Nacionalinė teisė

20. Ministrų kabineto nutarimo Nr. 200 dėl veiksmų programos „Verslumas ir inovacijos“ 2.1.2.4 priede nurodytos veiklos „Didelės pridėtinės vertės investicijos“ projektų paraiškų atrankos pirmojo etapo 16.1 punkte nustatyta, kad „[i]lgalaikės investicijos atitinka finansavimo reikalavimus tik jeigu jos naudojamos projekto paraiškoje nurodytoje projekto įgyvendinimo vietoje ir tik paramos gavėjo ekonominei veiklai“.

21. To paties nutarimo 17.1 punkte nustatyta, kad „[f[inansavimo reikalavimus atitinka tokios veiklos išlaidos: naujos įrangos (ir įrenginių) pirkimo išlaidos, tiesiogiai susijusios su gamyba ar projektams įgyvendinti būtinų paslaugų teikimu <…>“.

8 Taip pat žr. 65 konstatuojamąją dalį.

9 2006 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1828/2006, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisykles (OL L 371, 2006, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 45, 2007, p. 3; OL L 110, 2015, p. 41).

22. Ministrų kabineto nutarimo Nr. 740 dėl „Pranešimo apie nustatytus pažeidimus, susijusius su Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo lėšų naudojimu, taip pat sprendimų dėl suteiktų lėšų panaudojimo priėmimo ir nepagrįstų išlaidų susigrąžinimo tvarkos“ 2.1 punkte nustatyta, kad „pažeidimu laikomas bet koks Latvijos arba Sąjungos teisės nuostatų pažeidimas“.

23. Latvijos civilinio kodekso 1774 straipsnyje nustatyta, kad „atsitiktiniai nuostoliai neprivalo būti atlyginti. Taigi, jeigu dėl nenumatytos kliūties asmuo negali įvykdyti prisiimto įsipareigojimo, laikoma, kad toks asmuo įsipareigojimą įvykdė, jeigu jis pagal sutartį nėra prisiėmęs atsitiktinių nuostolių rizikos“.

Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudicinis klausimas

24. 2010 m. balandžio 7 d. ieškovė pagrindinėje byloje uždaroji akcinė bendrovė *Elme Messer Metalurgs* (toliau – EMM) sudarė su *Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra* (Latvijos investicijų ir plėtros agentūra, toliau – Agentūra) sutartį; pagal ją EMM buvo skirtas bendras finansavimas iš ERDF naujo tam tikrų pramoninių dujų gamybos padalinio sukūrimo projektui (toliau – sutartis). Buvo numatyta, kad šis gamybos padalinys bus akcinės bendrovės *Liepājas Metalurgs* (toliau – LM), kuri taip pat buvo sutarties šalis [10], priklausančios metalo gamyklos dalis.

25. Projektas pradėtas įgyvendinti tą pačią dieną ir turėjo būti užbaigtas iki 2012 m. gruodžio 6 d. Buvo nupirkta ir įdiegta reikiama įranga, pasamdyti ir išmokyti specialistai, ir gamybos padalinys pradėjo veikti. Tam EMM investavo 12 283 579,00 EUR savo lėšų ir panaudojo ERPF tarpinėmis išmokomis suteiktą finansinę paramą, kuri siekė 2 212 511,14 EUR.

26. 2013 m. sausio 3 d. EMM pateikė Agentūrai galutinę projekto įvykdymo ataskaitą, ją 2013 m. vasario 7 d. papildė, prašydama atlikti paskutinį 737 488,86 EUR dydžio ERPF paramos mokėjimą pagal sutartį.

27. 2013 m. pradžioje kilo LM mokumo problemų. Kadangi į EMM verslo planą įtrauktų įsipareigojimų vykdymas tiesiogiai priklausė nuo LM komercinės veiklos, Agentūra išreiškė susirūpinimą dėl to, kad EMM gali nesugebėti įvykdyti sutartyje numatytų savo pareigų ir laikytis tų įsipareigojimų – būtent išlaikyti ne mažesnę kaip 50,5 mln. m^3 per metus gamybos apimtį ir pirmuosius dvejus metus po projekto užbaigimo užtikrinti ne mažesnį kaip 20 % vidutinį apyvartos padidėjimą. Todėl Agentūra sustabdė finansinės paramos mokėjimą.

28. 2013 m. lapkričio 12 d. buvo paskelbta, kad pradėta LM nemokumo procedūra.

29. 2014 m. liepos 28 d. rašte Agentūra paprašė EMM pateikti dokumentus, kuriuose būtų nurodyta informacija apie projekto įgyvendinimą, ir nurodė, kad gali nutraukti sutartį.

30. Tam tikru metu LM priklausiusią metalo gamyklą įsigijo *KVV Liepājas Metalurgs*. Todėl EMM galėjo atnaujinti ekonominę veiklą. Ji apie tai pranešė Agentūrai ir nurodė galimus verslo restruktūrizavimo variantus.

31. 2016 m. kovo 31 d. Agentūra išsiuntė EMM raštą. Ji atkreipė dėmesį į tam tikras *Liepājas Metalurgs* metalo gamyklos problemas ir pranešė EMM vienašališkai nutraukianti sutartį. Agentūra šį nutraukimą grindė tuo, kad įgyvendindama projektą EMM padarė rimtų pažeidimų, t. y. iš esmės nukrypo nuo EMM verslo plane nurodytų įsipareigojimų.

10 Sutartyje numatyti LM įsipareigojimai buvo susiję tik su turto nuoma.

32. EMM pareiškė Agentūrai ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme ir pareikalavo pripažinti pranešimą apie sutarties nutraukimą negaliojančiu. Ji nurodo, kad vienašališkai nutraukusi sutartį Agentūra pažeidė sąžiningumo principą, nes EMM nepažeidė sutartinių įsipareigojimų ir neginčijama, kad suteiktą finansinę paramą ji panaudojo su projekto įgyvendinimu susijusiems darbams atlikti.

33. Agentūra teigia, kad LM patirtų finansinių sunkumų ir jos ekonominės veiklos nutraukimo negalima vertinti kaip nenumatytos kliūties, kaip tai suprantama pagal Latvijos civilinio kodekso 1774 straipsnį. Priešingai, pagrindinėje byloje aptariamą situaciją reikėtų vertinti kaip „pažeidimą“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą ir Ministrų kabineto nutarimo Nr. 740 2.1 punktą. Vadinasi, Agentūra turėjo teisę susigrąžinti jau suteikto finansavimo lėšas Ministrų kabineto nutarime Nr. 740 nustatyta tvarka.

34. Taigi Agentūra pareiškė EMM priešieškinį, siekdama susigrąžinti visą jai jau suteiktą finansinę paramą – t. y. 2 212 511,14 EUR – su 670 390,53 EUR dydžio delspinigiais, priskaičiuotais už laikotarpį nuo 2016 m. balandžio 18 d. iki 2017 m. vasario 14 d.

35. EMM teigia, kad Reglamentas Nr. 1083/2006, kuriame nustatyta, jog pažeidimas – tai „[Sąjungos] teisės nuostatų pažeidimas, susijęs su ūkio subjekto veiksmais ar neveikimu“, negali būti taikomas nagrinėjamoje byloje. Situacija, kai EMM negalėjo naudoti gamybos padalinio savo ekonominei veiklai vykdyti, susiklostė ne dėl EMM priskirtinų veiksmų arba neveikimo, o dėl to, kad buvo nutraukta *Liepājas Metalurgs* gamyklos veikla.

36. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagrindinės bylos sprendimas labai priklauso nuo to, ar buvo padarytas „pažeidimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą. Jo manymu, Agentūra turės teisę atsisakyti toliau teikti finansavimą ir susigrąžinti jau suteiktas finansavimo lėšas tik jeigu bus nustatytas toks pažeidimas.

37. Šiomis aplinkybėmis *Rēzeknes tiesa* (Rėzeknės teismas, Latvija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Tarybos reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą reikia aiškinti taip, kad ūkio subjekto (finansinės paramos gavėjo) veiksmai ar neveikimas, kuriais padaryta ar gali būti padaryta žalos Europos Sąjungos bendrajam biudžetui, apima situaciją, kai paramos gavėjas negali per nustatytą laikotarpį pasiekti numatytos apyvartos, nes tuo laikotarpiu buvo sustabdyta jo vienintelio verslo partnerio ūkinė veikla arba jis tapo nemokus?“

38. Pastabas raštu pateikė EMM, Agentūra, Estijos ir Latvijos vyriausybės bei Europos Komisija. Per 2019 m. gruodžio 11 d. įvykusį posėdį šios šalys ir Čekijos vyriausybė pateikė žodines pastabas ir atsakė į joms Teisingumo Teismo užduotus klausimus.

Priimtinumas

39. Komisija ir Estijos vyriausybė teigia, kad atsižvelgiant į nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą negalima nustatyti tam tikrų pagrindinės bylos faktinių ir teisinių aplinkybių. Todėl kyla klausimas, ar prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

40. Pagal suformuotą jurisprudenciją vykdant bendradarbiavimą, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, reikia, kad nacionalinis teismas tiksliai laikytųsi prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio reikalavimų, aiškiai išdėstytų Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje, kad Teisingumo Teismas galėtų pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, ir suteikti valstybių narių vyriausybėms ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims galimybę

pateikti pastabas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį[11]. Šiomis aplinkybėmis, kadangi prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra Teisingumo Teismo proceso pagrindas, būtina, kad nacionalinis teismas jame aiškiai nurodytų, be kita ko, pagrindinės bylos faktines ir teisines aplinkybes[12].

41. Vis dėlto vadovaujantis bendradarbiavimo idėja, kuria grindžiami nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo santykiai vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procesui, nesant tam tikrų išankstinių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išvadų, prašymas priimti prejudicinį sprendimą nebūtinai pripažįstamas nepriimtinu, jeigu, nepaisant šių trūkumų, Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į bylos medžiagoje esančią informaciją, mano galintis pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui[13].

42. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija tam tikrais aspektais tikrai yra visiškai neišsami, ypač kalbant apie pagal sutartį EMM prisiimtų įsipareigojimų tikslų turinį ir pobūdį. Vis dėlto manau, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą yra pakankamai faktinių ir teisinių duomenų, kad Teisingumo Teismas galėtų pateikti atsakymą, kuris būtų naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui sprendžiant nagrinėjamą ginčą. Visų pirma atsižvelgiant į Teisingumo Teismui pateiktą bylos medžiagą akivaizdu, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo sprendimas tikrai susijęs su klausimu, ar buvo padarytas „pažeidimas“. Todėl tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų išspręsti nagrinėjamą ginčą, būtina pateikti šios sąvokos išaiškinimą pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą.

Vertinimas

43. Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje – kai finansinės paramos iš ERPF gavėja negali pasiekti tam tikrų aptariamo veiksmo tikslų dėl to, kad jos vienintelės verslo partnerės arba klientės ekonominė veikla sustabdyta arba ji tapo nemoki – yra padarytas pažeidimas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą.

44. Toje nuostatoje apibrėžtą pažeidimą sudaro trys elementai. Turi būti: i) Sąjungos teisės nuostatų pažeidimas; ii) susijęs su ūkio subjekto veiksmais ar neveikimu; iii) kai dėl nepagrįstų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto išlaidų padaroma arba gali būti padaryta žala bendrajam biudžetui.

45. Taigi tam, kad būtų galima konstatuoti, jog padarytas pažeidimas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą, būtina nustatyti, ar įvykdyta kiekviena iš šių trijų (kumuliacinių) sąlygų.

Sąjungos teisės nuostatų pažeidimas

46. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad sąvoką „[Sąjungos] teisės nuostatų pažeidimas“ reikia aiškinti kaip apimančią ne tik Sąjungos teisės pažeidimus, bet ir nacionalinės teisės normų, taikomų veiksmams, kuriems teikiama fondų parama, pažeidimą[14].

11 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *Audace ir kt.*, C-114/15, EU:C:2016:813, 35 ir 36 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija.

12 Šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 8 d. Nutarties *Google Ireland ir Google Italy*, C-322/15, EU:C:2016:672, 18 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

13 2016 m. rugsėjo 8 d. Nutarties *Google Ireland ir Google Italy*, C-322/15, EU:C:2016:672, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

14 2016 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Județul Neamț*, C-260/14 ir C-261/14, EU:C:2016:360, 43 punktas ir generalinio advokato Y. Bot išvados tose bylose (EU:C:2016:7) 73 ir 74 punktai.

47. Tokį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 1083/2006 priėmimo aplinkybės ir tikslai. Visų pirma pagal Reglamento Nr. 1083/2006 60 straipsnio a punktą reikalaujama, kad vadovaujančios institucijos užtikrintų, jog finansavimui atrinkti veiksmai „visą jų įgyvendinimo laikotarpį <…> atitiktų galiojančias [Sąjungos] ir *nacionalines* taisykles“ (išskirta mano). Jeigu nacionalinės teisės normų, padedančių užtikrinti Sąjungos lėšomis finansuojamų projektų valdymą reglamentuojančių Sąjungos teisės nuostatų tinkamą taikymą, pažeidimai negalėtų būti laikomi „pažeidim[ais]“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą, kiltų rizika pakenkti Sąjungos teisės aktų leidėjo šioje srityje siekiamam pagrindiniam tikslui, būtent - užtikrinti tinkamą ir veiksmingą Sąjungos lėšų panaudojimą, kad būtų apsaugoti Sąjungos finansiniai interesai [15].

48. Išsiaiškinti, ar nagrinėjamoje byloje buvo padarytas Sąjungos ar nacionalinės teisės, susijusios su finansavimo iš ERPF teikimu, pažeidimas, turi nacionalinis teismas. Visų pirma tas teismas turi nustatyti, ar, kaip Agentūra nurodo rašytinėse pastabose, EMM pažeidė sutartį ir įvairias nacionalinės teisės nuostatas [16], nes nevykdė ekonominės veiklos, naudodama įrangą, įsigytą aptariamam veiksmui atlikti, ir nepasiekė to veiksmo tikslų.

49. Šiuo klausimu svarbu neužmiršti, kad Sąjungos teisės nuostatomis sukurta subsidijų sistema grindžiama, be kita ko, tuo, kad gavėjas laikosi įvairių teisės gauti finansinę paramą suteikimo sąlygų. Jeigu gavėjas nesilaiko visų sąlygų, kurios buvo nustatytos suteikiant paramą, siekdamas, kad būtų išmokėtas iš pradžių nuspręstos skirti paramos likutis, jis negali remtis teisėtų lūkesčių ir pagrįstai įgytų teisių apsaugos principais [17].

50. Taigi, nacionalinis teismas turi įvertinti, ar sutarties, kurią, kaip teigiama, pažeidė EMM, nuostatos iš tiesų buvo: i) sutarties oficialios sąlygos, o ne nuostatos dėl tam tikrų siekių; ir ii) (jeigu taip) jos esminės sąlygos, kiek tai susiję su tinkamo ir veiksmingo Sąjungos lėšų panaudojimo užtikrinimu, kad būtų apsaugoti Sąjungos finansiniai interesai. Pažeidimas būtų padarytas tik tuo atveju, jeigu būtų įvykdytos abi šios sąlygos [18].

51. Nacionalinis teismas taip pat turi patikrinti, ar Agentūra buvo suteikusi paramos gavėjai pakankamai informacijos apie jos įsipareigojimus, susijusius su aptariamais veiksmais pagal sutartį. Remiantis Reglamento Nr. 1828/2006 13 straipsnio 1 dalimi, vadovaujanti institucija turi užtikrinti, kad paramos gavėjams būtų pranešta apie, be kita ko, konkrečias sąlygas, susijusias su prekėmis ar paslaugomis, kurios turi būti teikiamos atliekant veiksmus pagal sutartį, ir įgyvendinimo terminą. Be to, jeigu galutinis finansinės paramos iš fondų gavėjas negali aiškiai sužinoti savo teisių ir pareigų bei atitinkamai imtis veiksmų, teisinio saugumo principas draudžia, kad šie įpareigojimai būtų taikomi šiam gavėjui, jeigu įrodoma, kad šis gavėjas yra sąžiningas [19].

52. Agentūra taip pat nurodo, kad EMM pažeidė Reglamento Nr. 1083/2006 57 straipsnio 1 dalyje nurodytą patvarumo (tęstinumo) reikalavimą ir taip pažeidė Sąjungos ir nacionalinę teisę. Atsižvelgdama į Teisingumo Teismo turimą bylos medžiagą nemanau, kad šioje byloje galima remtis ta nuostata.

15 Žr. 2016 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Județul Neamț*, C-260/14 ir C-261/14, EU:C:2016:360, 38–43 punktus. Dabar Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punkte pateiktoje sąvokos „pažeidimas“ apibrėžtyje aiškiai daroma nuoroda į „bet kokį <…> Sąjungos teisės *ar nacionalinės teisės, susijusios su jos taikymu, pažeidimą*“ (išskirta mano).

16 Šiuo klausimu Agentūra cituoja, be kita ko, *Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fondu vadības likums* (Latvijos įstatymas dėl Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo valdymo) 15 straipsnio 2 dalies 1 punktą, kuriame nustatyta, kad subsidijos gavėjas privalo užtikrinti, jog iš Sąjungos fondo finansuojamas projektas būtų vykdomas pagal sutarties, sudarytos pagal civilinę teisę, sąlygas. Todėl Agentūra tvirtina, kad nesilaikydama sutarties sąlygų EMM automatiškai pažeidė nacionalinės teisės nuostatą.

17 2008 m. kovo 13 d. Sprendimo *Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening ir kt.*, C-383/06–C-385/06, EU:C:2008:165, 56 punktas.

18 Pavyzdžiui, jeigu sąlyga, pagal kurią visos pastatuose esančios aptarnavimo erdvės turėtų būti nudažytos baltai, būtų pažeista nudažius jas gelsvai, toks pažeidimas galėtų neatitikti (i) sąlygos ir, žinoma, jis neatitiktų (ii) sąlygos.

19 Šiuo klausimu žr. 2007 m. birželio 21 d. Sprendimo *ROM-projecten*, C-158/06, EU:C:2007:370, 24–26 ir 29–31 punktus.

53. Kaip aiškiai nurodyta Reglamento Nr. 1083/2006 61 konstatuojamojoje dalyje, 57 straipsnio 1 dalyje nustatytas patvarumo reikalavimas skirtas užtikrinti, kad fondų investicijos turėtų ilgalaikį poveikį atitinkamiems regionams ir nebūtų naudojamos siekiant nepagrįsto pranašumo.

54. Taigi Reglamento Nr. 1083/2006 57 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybė narė arba vadovaujanti institucija turi užtikrinti, kad su investicijomis į infrastruktūrą arba gamybos investicijomis susijusiems veiksmams būtų toliau teikiama fondų parama tik tuo atveju, jei per penkerius metus nuo jų užbaigimo nepadaroma esminių pakeitimų, atitinkančių toje nuostatoje nustatytas sąlygas. Todėl 57 straipsnio 1 dalis taikoma, tik jeigu veiksmas yra teisiniu požiūriu „užbaigtas“.

55. Reglamento Nr. 1083/2006 88 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad pagal šį reglamentą veiksmas laikomas užbaigtu, „jei su juo susijusi veikla buvo faktiškai įvykdyta ir kurio atžvilgiu buvo apmokėtos visos paramos gavėjų išlaidos bei sumokėti visi atitinkami valstybės finansiniai įnašai“.

56. Taigi, veiksmas *nelaikomas* „užbaigtu“, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 1083/2006, jeigu tam, kad jis būtų užbaigtas, reikia papildomų veiksmų arba paramos gavėjui dar turi būti išmokėtos papildomos sumos [20].

57. Kaip Komisija nurodė rašytinėse pastabose, atsižvelgiant į nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neaišku, ar EMM iš tiesų vykdė su aptariamu veiksmu susijusią veiklą. Tai turi nustatyti nacionalinis teismas, ir aš šio klausimo nesprendžiu. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismui pateiktus dokumentus akivaizdu tai, kad nebuvo sumokėtas visas įnašas iš viešųjų išteklių. Kaip Agentūra nurodė rašytinėse pastabose, ji EMM *neatliko* sutartyje numatyto galutinio 737 488,86 EUR dydžio mokėjimo.

58. Kadangi nebuvo sumokėtas visas įnašas iš viešųjų išteklių, galima daryti išvadą, kad veiksmas nebuvo užbaigtas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 88 straipsnio 1 dalį. Todėl netaikoma šio reglamento 57 straipsnio 1 dalis, nes joje nustatytas patvarumo reikalavimas taikomas laikotarpiu „per penkerius metus nuo veiksmo užbaigimo“ [21].

59. Dar pridurčiau, kad, mano manymu, jeigu toks reikalavimas būtų taikomas paramos gavėjai, kuri nėra gavusi viso įnašo iš viešųjų išteklių, atitinkančio jos vykdant atitinkamą veiksmą patirtas tinkamas finansuoti išlaidas, tai ne tik prieštarautų taikytiniems teisės aktams, bet ir būtų nepagrįsta. Jeigu paramos gavėja negalėtų naudotis visa tokia finansine parama, ji taip pat niekaip negalėtų užtikrinti tokio veiksmo patvarumo.

Ūkio subjekto veiksmai arba neveikimas

60. Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punkte pateiktoje sąvokos „pažeidimas“ apibrėžtyje nustatyta antroji kumuliacinė sąlyga yra ta, kad pažeidimas turi būti susijęs su „ūkio subjekto veiksmais ar neveikimu“ [22].

20 Taip pat žr. 2010 m. balandžio 21 d. Komisijos gaires dėl dalinio užbaigimo (pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 88 straipsnį) (COCOF 08/0043/03), p. 3.

21 Tęstinumo reikalavimo ir įnašo iš viešųjų išteklių sumokėjimo sąsaja dar aiškiau atskleista Reglamente Nr. 1303/2013, kurio 71 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad su veiksmų tęstinumu susijęs reikalavimas taikomas laikotarpiu „per penkerius metus nuo *galutinio mokėjimo* paramos gavėjui“ (išskirta mano).

22 Toje nuostatoje vartojama sąvoka „ūkio subjektas“ Reglamente Nr. 1083/2006 neapibrėžta. Tačiau Reglamento Nr. 1828/2006, kuriame nustatytos Reglamento Nr. 1083/2006 įgyvendinimo taisyklės, 27 straipsnyje sąvoka „ūkio subjektas“ apibrėžta kaip „fizinis ar juridinis asmuo ar kitas subjektas, dalyvaujantis įgyvendinant fondų paramą, išskyrus valstybę narę, vykdančią valdžios institucijos įgaliojimus“.

61. Ar fondų paramos gavėjai pažeidus Sąjungos teisės nuostatą arba atitinkamą nacionalinės teisės nuostatą dėl to, kad jos vienintelė partnerė arba klientė nutraukia veiklą arba tampa nemoki, tai yra „[tokio] ūkio subjekto veiksmai arba neveikimas“?

62. Priešingai požiūriui, kurį savo rašytinėse pastabose palaikė EMM, sąvoka „veiksmai ar neveikimas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą, neribojama tyčiniais nesąžiningais veiksmais. Šios srities teisės aktuose aiškiai atskiriama plati *pažeidimų* kategorija, kuriai taikomos tik administracinės priemonės, susijusios su neteisėtai įgytos naudos panaikinimu, ir siauresnė *tyčinių pažeidimų* arba dėl *aplaidumo* padarytų pažeidimų pakategorė – už juos gali būti taikomos administracinės nuobaudos arba (su sukčiavimu susijusių pažeidimų atvejais) baudžiamoji atsakomybė [23]. Visų pirma, kaip Agentūra teisingai nurodė per teismo posėdį, pagal Reglamento Nr. 1828/2006 28 straipsnyje nustatytą pranešimo reikalavimą atitinkama valstybė narė privalo Komisijai nurodyti, ar dėl tam tikro pažeidimo yra įtarimų sukčiavimu [24]. Tai nebūtų būtina, jeigu sukčiavimas būtų esminis pažeidimo elementas. Taigi, pažeidimas gali būti nustatytas, net jeigu atitinkami veiksmai arba neveikimas nėra susiję su nesąžiningais ketinimais [25].

63. Vis dėlto kai teisės aktų leidėjas į pažeidimo apibrėžtį įtraukė žodžius „susijęs su ūkio subjekto veiksmais ar neveikimu“, jis nustatė sąlygą, kad atitinkamas pažeidimas turi būti siejamas su *paties subjekto* veiksmais arba neveikimu. Kitaip tariant, pažeidimą ir subjektui priskiriamą veiksmą arba neveikimą turi sieti tinkamas priežastinis ryšys [26]. Todėl Sprendime *Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank* Teisingumo Teismas konstatavo, kad sąvoka „pažeidimas“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 2988/95, neapima tokios situacijos, kai eksporto grąžinamoji išmoka ūkio subjektui nepagrįstai išmokėta dėl nacionalinės valdžios institucijų klaidos, nes nepagrįsta permoka atsirado ne dėl to eksportuotojo veiksmų ar neveikimo [27].

64. Taigi, nemanau, kad galima teigti, jog pažeidimą gali lemti ūkio subjekto veiksmai ar neveikimas, kai pagrindinė jų priežastis yra nuo tokio ūkio subjekto nepriklausančios išorės aplinkybės, kaip antai jo vienintelio partnerio nemokumas. Kitaip yra tik tuo atveju, jeigu, nepaisant tokių išorės aplinkybių, pažeidimą vis tiek galima pagrįstai sieti su ūkio subjekto veiksmais – pavyzdžiui, jeigu jis neveikė apdairiai, kad išvengtų tokių aplinkybių pasekmių. Tokiu atveju pažeidimas tikrai yra susijęs su ūkio subjekto elgesiu (jo veiksmais arba neveikimu), o ne su išorės aplinkybėmis.

65. Toks aiškinimas atitinka fondų, visų pirma ERPF, bendrą tikslą. Remiantis Reglamento Nr. 1083/2006 3 straipsniu šis tikslas – mažinti skirtumus, ypač atsiradusius menkiau išsivysčiusiose valstybėse ir regionuose, visų pirma stiprinant augimą ir užimtumą tose valstybėse ir regionuose. Vienas iš būdų, kuriais siekiama šio tikslo, yra verslumo ir inovacijų skatinimas tokiose vietovėse. Iš tiesų veiksmų programa, pagal kurią buvo suteikta parama aptariamam veiksmui, vadinasi „Verslumas ir inovacijos“.

23 Žr. Reglamento Nr. 2988/95 4 ir 5 straipsnius atitinkamai dėl pažeidimų apskritai ir dėl tyčinių pažeidimų arba pažeidimų dėl aplaidumo. Kaip Teisingumo Teismas pažymėjo Sprendime *Judeţul Neamţ*, „kadangi reglamentai Nr. 2988/95 ir Nr. 1083/2006 priskiriami prie teisės aktų, kuriais užtikrinamas tinkamas Sąjungos lėšų valdymas ir jos finansinių interesų apsauga, sąvoka „pažeidimas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 2 dalį ir pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą, turi būti aiškinama vienodai“ (2016 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Judeţul Neamţ*, C-260/14 ir C-261/14, EU:C:2016:360, 34 punktas).

24 Sąvoka „įtarimas sukčiavimu“ Reglamento Nr. 1828/2006 27 straipsnyje apibrėžta kaip „pažeidimas, dėl kurio nacionaliniu lygiu pradedamas administracinis ar teismo procesas siekiant nustatyti tyčinę veiką, ypač remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu sudarytos Konvencijos dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos <…> 1 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytus sukčiavimo atvejus“.

25 Žr. Justyna Łacny, Lech Paprzycki ir Eleonora Zielińska, ‘The System of Vertical Cooperation in Administrative Investigations Cases’, *Toward a Prosecutor for the European Union, Volume 1: A Comparative Analysis*, Hart Publishing, 2013, 805–807.

26 Reglamento Nr. 1083/2006 įvairiose kalbinėse versijose vartojami anglų, prancūzų, vokiečių, italų ir ispanų k. žodžiai „resulting from“ („susijęs su“), „résultant de“, „als Folge“, „derivante da“ ir „correspondiente a“, kurie visi patvirtina, kad pažeidimą ir atitinkamus veiksmus arba neveikimą turi sieti priežastinis ryšys.

27 2009 m. sausio 15 d. Sprendimo *Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank*, C-281/07, EU:C:2009:6, 20 ir 21 punktai. Toje byloje pateiktoje išvadoje nagrinėjau, ar eksportuotojas vis dėlto galėjo padaryti pažeidimą neveikimu, kai nepatikrino jam sumokėtos sumos ir dėl klaidos nesikreipė į nacionalines valdžios institucijas (išvados byloje *Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank*, C-281/07, EU:C:2008:522, 35 ir 36 punktai). Kadangi *nebuvo* konstatuotas pažeidimas, *nebuvo* taikomas pažeidimams taikytinas ketverių metų senaties terminas ir eksportuotojas nebuvo apsaugotas nuo nepagrįstai sumokėtos eksporto grąžinamosios išmokos pavėluoto susigrąžinimo.

66. Jeigu Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punkte pateikta sąvoka „veiksmai ar neveikimas“ būtų aiškinama taip, kad ji apima situaciją, kai fondų finansinės paramos gavėja dėl nuo jos nepriklausančių išorės aplinkybių ir, nepaisant to, kad veikė apdairiai, negali pasiekti visų atitinkamo veiksmo tikslų, tai prieštarautų tam tikslui skatinti augimą ir užimtumą, visų pirma remti verslumą ir inovacijas. Verslininkai galėtų pagrįstai vengti prašyti fondų paramos, jeigu dėl nuo jų nepriklausančių išorės aplinkybių jiems negalint pasiekti nustatytų tikslų, nepaisant to, kad jie veikė rūpestingai, būtų galima pareikalauti grąžinti visą gautą paramą. Taigi, toks sąvokos „veiksmai ar neveikimas“ aiškinimas galėtų turėti atgrasomąjį poveikį augimui ir užimtumui aptariamose valstybėse ir regionuose.

67. Vis dėlto tikslas skatinti augimą ir užimtumą turi būti suderintas su tikslu užtikrinti, kad Sąjungos fondai būtų naudojami tinkamai ir veiksmingai, siekiant apsaugoti Europos Sąjungos finansinius interesus. Pastarojo tikslo nebūtų galima pasiekti, jeigu ūkio subjektas, remdamasis išorės aplinkybėmis, galėtų pateisinti pažeidimus, kurie iš tiesų buvo padaryti dėl jo aplaidumo arba neveikimo.

68. Taigi pažeidimą, kurį lemia nuo tam tikro ūkio subjekto nepriklausančios išorės aplinkybės, vis dėlto galima pagrįstai sieti su tokio ūkio subjekto veiksmais arba neveikimu, kai jis dėl savo nerūpestingumo leido susiklostyti tokiai situacijai arba nesiėmė tinkamų ir pagrįstų priemonių situacijai ištaisyti. Visų pirma toks atvejis būtų tuomet, kai ūkio subjektas neveikė apdairiai, kai nenumatė tokios situacijos ir nesiėmė priemonių jos padariniams sušvelninti, arba, susidarius tokiai situacijai, nesiėmė tinkamų ir pagrįstų priemonių situacijai ištaisyti ir su atitinkamu veiksmu susijusiems įsipareigojimams įvykdyti.

69. Galbūt galima taikyti naudingą analogiją su situacija, kai pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004[28] 5 straipsnio 3 dalį oro transporto bendrovės atleidžiamos nuo pareigos mokėti kompensaciją, jeigu skrydis buvo atšauktas dėl ypatingų aplinkybių, kurių nebūtų buvę galima išvengti net ir imantis visų pagrįstų priemonių. Sprendime *Wallentin-Hermann* Teisingumo Teismas iš esmės konstatavo, jog tam, kad būtų galima atleisti nuo pareigos mokėti kompensaciją, turi būti įrodyta, kad atitinkamų ypatingų aplinkybių nebūtų buvę galima išvengti „imantis adekvačių situacijai priemonių, t. y. tokių priemonių, kurios ypatingų aplinkybių atsiradimo metu atitinka oro vežėjui techniškai ir ekonomiškai įvykdytinas sąlygas“[29]. Manau, kad kai fondų paramos gavėjas susiduria su nuo jo nepriklausančiomis išorės aplinkybėmis, kurios kelia grėsmę jo gebėjimui įvykdyti su atitinkamu veiksmu susijusius įsipareigojimus, jis taip pat privalo imtis visų pagrįstų adekvačių tokių aplinkybių atsiradimo metu susiklosčiusiai situacijai priemonių, kad įvykdytų tokius įsipareigojimus ir išvengtų pažeidimo. Jeigu jis tokių priemonių nesiimtų, tai būtų laikoma jo neveikimu ir būtų nustatytas pažeidimas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą.

70. Agentūra rašytinėse pastabose tvirtina, kad EMM nepasiekė šioje byloje aptariamo projekto tikslų ne dėl LM nemokumo, o dėl EMM tyčinių veiksmų ir vėlesnio neveikimo. Ji nurodo, kad EMM laisva valia pasirinko verslo modelį grįsti vieno tipo produktų, pritaikytų vienintelei klientei (LM), gamyba, neįvertinusi komercinės rizikos, susijusios su galimybe tai klientei patirti finansinių sunkumų. Be to, Agentūra teigia, kad EMM ją klaidino, kai nurodė, kad ateityje įsigijusi papildomos įrangos ji galėtų gaminti suskystintų dujų produktus ir juos parduoti kitam klientui, jeigu sumažėtų LM sukurta paklausa. Antra, Agentūra teigia, kad EMM nerestruktūrizavo savo verslo, neparengė veiksmų plano ir nepradėjo pardavinėti produktų kitiems klientams, nepaisydama Agentūros kelis kartus pakartotų prašymų tai padaryti.

28 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantis Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10).

29 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Wallentin-Hermann*, C-549/07, EU:C:2008:771, 26, 27 ir 40 punktai.

71. Nacionalinis teismas turi išsamiai išnagrinėti šiuos argumentus ir išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami tariamai padaryti pažeidimai galiausiai gali būti siejami su EMM veiksmais arba neveikimu. Visų pirma nacionalinis teismas turi nustatyti, ar EMM veikė neapdairiai, kai nusprendė pasikliauti LM kaip vienintele kliente arba kai nenumatė LM nemokumo, arba po to, kai tapo akivaizdu, kad LM patiria finansinių sunkumų, nesiėmė visų pagrįstų adekvačių situacijai priemonių, kad įvykdytų įsipareigojimus ir išvengtų pažeidimo.

72. Atsižvelgdama į tai, iš esmės nemanau, kad EMM veikė neapdairiai, kai savo verslo modelį grindė dujų produktų tiekimu LM kaip vienintelei klientei, ir kad dėl to galėtų būti teigiama, jog tariami pažeidimai padaryti dėl tokio pasirinkimo. Nėra abejonių, kad bendradarbiavimas su vieninteliu klientu susijęs su tam tikra komercine rizika. Vis dėlto tai nebūtinai rodo rūpestingumo trūkumą, ypač pramonės sektoriuose, kuriuose yra ribotas potencialių klientų skaičius arba kuriuose dėl taikomo gamybos ir tiekimo būdo užmezgamas glaudus ryšys su vieninteliu klientu. Šiuo klausimu EMM per posėdį paaiškino, kad tokie kaip jos LM tiekti dujų produktai negali būti nei kaupiami, nei transportuojami. Todėl gamybos įranga paprastai sumontuojama šalia didelių klientų. Be to, kaip pažymima prašyme priimti prejudicinį sprendimą, 2008 m. Latvijos valstybė suteikė garantiją apie 160 000 000 EUR vertės LM paskolai po to, kai Latvijos finansų ministerija ir Valstybės iždas atliko kruopštų patikrinimą. Šiomis aplinkybėmis man neatrodo akivaizdu – nors tai turi patikrinti nacionalinis teismas – kad EMM veikė neapdairiai, kai bendradarbiavo su LM kaip su vienintele kliente, arba kad sutarties sudarymo momentu ji galėjo pagrįstai numatyti, jog LM finansinė padėtis pablogės taip, kad ji taps nemoki.

73. Taip pat primenu, kad Reglamento Nr. 1828/2006 13 straipsnio 1 dalyje nustatytas reikalavimas vadovaujančiai institucijai prieš patvirtinant siūlomą veiksmą įsitikinti, kad paramos gavėjas turi pajėgumų įvykdyti konkrečias sąlygas, susijusias su, be kita ko, prekėmis ar paslaugomis, kurios turi būti teikiamos veiksmo metu, ir įgyvendinimo terminu. Man atrodo, kad rėmimasis išimtinai EMM verslo modeliu, grindžiamu vieno tipo dujų produktų tiekimu vienintelei klientei, turėjo būti akivaizdus atsižvelgiant į Agentūrai pateiktą pasiūlymą. Visų pirma iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą akivaizdu, kad numatytas gamybos padalinys turėjo vykdyti metalo gamyklos *Liepājas Metalurgs* veiklos dalį ir tiekti dujas, būtinas pastarosios veiklai. Atsižvelgdama į šias aplinkybes nesuprantu, kaip tuo metu, kai Agentūra patvirtino šį veiksmą, jai galėjo kilti abejonių dėl to, kad EMM veiklos sėkmė iš esmės yra susijusi su gamyklos *Liepājas Metalurgs* nepertraukiama veikla. Taigi, kai Agentūra patvirtino siūlomą veiksmą, ji turėjo būti įsitikinusi, kad EMM gali pasiekti šio veiksmo tikslus, taikydama minėtą verslo modelį.

74. Vėliau Agentūra negali teigti, kad EMM neįvertino tokios verslo modelio komercinės rizikos, neduodama suprasti, kad Agentūra neįvertino šios rizikos, kai patvirtino tą veiksmą.

75. Šiuo požiūriu nesvarbu, kad, kaip nurodo Agentūra, EMM pakeitė savo pradinį pasiūlymą taip, kad būtų aišku, jog naudodama numatytą įsigyti įrangą ji nebegalėtų gaminti suskystintų dujų. Kadangi Agentūra patvirtino pakeistą pasiūlymą, ji turėjo būti įsitikinusi, kad net atsižvelgdama į tuos pakeitimus EMM vis tiek galės pasiekti veiksmo tikslus.

76. Pereinu prie Agentūros argumento, kad tariami pažeidimai gali būti siejami su EMM neveikimu, nes sužinojusi apie LM patiriamus finansinius sunkumus ji nesiėmė reikiamų priemonių užtikrinti, kad ir toliau galėtų siekti veiksmo tikslų.

77. Tuo atveju, kai ūkio subjekto vienintelis verslo partneris arba klientas tampa nemokus arba jo nemokumą galima pagrįstai numatyti, ūkio subjektui nesiėmus visų tinkamų ir pagrįstų priemonių šiai situacijai ištaisyti ir pažeidimui išvengti, tai iš tiesų galėtų būti laikoma „neveikimu“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą. Tai, ar nagrinėjamoje byloje aptariamu atveju buvo tinkamų ir pagrįstų priemonių, kurių galėjo imtis EMM situacijai ištaisyti, galiausiai turi nustatyti nacionalinis teismas.

78. Atsižvelgiant į Teisingumo Teismui pateiktą bylos medžiagą, man neatrodo akivaizdu, kad priemonės, kurių, Agentūros teigimu, turėjo imtis EMM, būtent verslo restruktūrizavimas taip, kad ji galėtų gaminti suskystintas dujas, kurias galima parduoti kitiems klientams, yra tinkamos ir pagrįstos priemonės, kurias pritaikius EMM būtų galėjusi pasiekti veiksmo tikslus. EMM gamybos padalinys buvo *Liepājas Metalurgs* gamyklos veiklos dalis. EMM teigė, o tam Agentūra neprieštaravo, kad jos gamybos padalinys yra sujungtas su minėta gamykla nutiestu vamzdžių tinklu. Jeigu EMM būtų galėjusi pagrįstai tikėtis, kad gamykla atnaujins veiklą, nebūtų akivaizdu, kad radikalaus ir brangaus verslo restruktūrizavimo pradėjimas būtų buvęs pagrįstas ar tinkamas.

79. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, darau išvadą, kad situacija, kai ERPF finansinės paramos gavėja negali per nustatytą laikotarpį pasiekti numatytos apyvartos, nes tuo metu vienintelės verslo partnerės ūkinė veikla yra sustabdyta arba ji tapo nemoki, nelaikoma ūkio subjekto veiksmais arba neveikimu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą, jeigu:

– paramos gavėja tokios situacijos negalėjo pagrįstai numatyti tuo metu, kai buvo sudaryta finansavimo sutartis,

– tokia situacija susiklostė ne dėl paramos gavėjos aplaidumo, ir

– paramos gavėja negalėtų ištaisyti situacijos ir įvykdyti savo įsipareigojimus, susijusius su ta parama, net jei ji imtųsi visų pagrįstų ir tinkamų priemonių.

Žala arba galima žala Europos Sąjungos bendrajam biudžetui

80. Trečiasis pažeidimo, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą, elementas yra reikalavimas, kad aptariamas pažeidimas būtų toks, kad „dėl nepagrįstų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto išlaidų būtų padaryta arba galėtų būti padaryta žala bendrajam biudžetui“.

81. Šiuo požiūriu nebūtina įrodyti konkretaus finansinio poveikio; pažeidimas tik turi galėti turėti poveikį biudžetui [30].

82. Kaip jau paaiškinau, man kyla abejonių dėl to, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami tariami pažeidimai gali būti siejami su EMM veiksmais arba neveikimu. Mano manymu, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto padarytų išvadą, kad aptariami pažeidimai buvo įrodyti ir kad jie gali būti siejami su EMM veiksmais arba neveikimu, tas teismas turėtų nustatyti, ar tie pažeidimai gali turėti įtakos Europos Sąjungos biudžetui.

83. Rašytinėse pastabose EMM tvirtina, jog tam, kad būtų patenkintas reikalavimas dėl žalos arba galimos žalos Europos Sąjungos bendrajam biudžetui, suteikus aptariamą finansavimą į Sąjungos biudžetą įtrauktos išlaidos turi būti nepagrįstos nuo pat pradžių (t. y. nuo finansavimo suteikimo momento). Todėl, atsižvelgiant į tai, kad 2010 m. finansavimas EMM buvo suteiktas tinkamai ir jis tikrai buvo tinkamai naudojamas iki 2013 m., kai buvo nutraukta LM ekonominė veikla, į Sąjungos biudžetą negalėjo būti įtraukta nepagrįstų išlaidų.

84. Nesutinku.

30 2017 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere*, C-408/16, EU:C:2017:940, 60 punktas.

85. Mano manymu, nepagrįstos išlaidos į Sąjungos biudžetą gali būti įtrauktos net ir tuo atveju, kai finansavimas suteikiamas tinkamai ir iš pradžių naudojamas tinkamai. Be kita ko, žala Sąjungos biudžetui padaroma tais atvejais, kai į jį įtraukiamos išlaidos, susijusios su projektu, kuris nėra visiškai įgyvendintas arba kuris, nepaisant to, kad užbaigiamas, įgyvendinamas nesilaikant patvarumo reikalavimo, nustatyto Reglamento Nr. 1083/2006 57 straipsnio 1 dalyje [31].

86. Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta, turi nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju nustatyti trys pažeidimo elementai. Kadangi šie elementai yra kumuliaciniai, Reglamento Nr. 1083/2006 98 straipsnio 2 dalyje numatytas finansinis koregavimas gali būti atliktas tik jeigu jie visi trys yra nustatyti.

Veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti apskaičiuojant finansinio koregavimo sumą

87. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai neklausia, kaip apskaičiuoti taikytiną finansinio koregavimo sumą, jeigu būtų nustatytas pažeidimas. Šioje byloje Agentūra siekia taikyti 100 % koregavimo sumą ir susigrąžinti visą EMM aptariamam veiksmui suteiktą finansavimą. Todėl šį klausimą vertėtų išnagrinėti.

88. Remiantis Reglamento Nr. 1083/2006 98 straipsnio 2 dalimi, valstybės narės turi atlikti reikiamą finansinį koregavimą, susijusį su veiksmuose nustatytais pažeidimais [32]. Apskaičiuodamos tokio finansinio koregavimo sumą jos turi atsižvelgti į tris kriterijus, būtent į: i) pažeidimų pobūdį; ii) jų rimtumą; ir iii) fondų finansinius nuostolius. Tais atvejais, kai kalbama apie vienkartinį nesisteminį pažeidimą, tas reikalavimas reiškia, kad kiekvienu atveju turi būti atliekamas nagrinėjimas, „atsižvelgiant į visas konkrečias aplinkybes, kurios reikšmingos, turint omenyje [tuos] kriterijus“ [33].

89. Be to, finansinis koregavimas turi atitikti proporcingumo principą. Tai aiškiai išplaukia iš Reglamento Nr. 2988/95 2 straipsnio 1 dalies, kurioje reikalaujama, kad administraciniai patikrinimai, priemonės ir nuobaudos būtų taikomi, „kai tai yra būtina užtikrinant, kad būtų tinkamai taikomi [ES] teisės aktai“, ir būtų „veiksmingi, proporcingi ir atgrasomieji, kad galėtų tinkamai apsaugoti [Europos Sąjungos] finansinius interesus“. Todėl finansinis koregavimas turi būti tik toks, kokio iš tikrųjų reikia atsižvelgiant į pažeidimų pobūdį ir sunkumą [34] [35].

90. Galiausiai, nors taikomas koregavimas neturi tiksliai atitikti finansinio poveikio biudžetui, į tokį poveikį reikėtų atsižvelgti, ypač jeigu yra tik nedidelė poveikio rizika [36].

31 Taigi Sąjungos biudžetui būtų padaryta žala, jei finansavimas būtų buvęs suteiktas mokyklos statybai, kuri nebuvo užbaigta, nors pamatai buvo išlieti ir pagrindinės konstrukcijos pastatytos.

32 Reglamento Nr. 1083/2006 98 straipsnis pats savaime yra pakankamas teisinis pagrindas valstybėms narėms atlikti finansinį koregavimą, kai nustatomi pažeidimai, ir nebūtina, kad pagal nacionalinę teisę būtų suteikti atskiri su tuo susiję įgaliojimai (pagal analogiją žr. 2008 m. kovo 13 d. Sprendimo *Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening ir kt.*, C-383/06–C-385/06, EU:C:2008:165, 35–40 punktus).

33 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Wrocław – Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, EU:C:2016:562, 48–51 punktai.

34 Žr. mano išvados byloje *Wrocław – Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, EU:C:2015:761, 60 punktą. Taip aiškinant Reglamento Nr. 1083/2006 98 straipsnį iš anksto atsižvelgiama į patikslinimus, kuriuos Sąjungos teisės aktų leidėjas įtraukė į Reglamentą Nr. 1303/2013, kuriame valstybių narių aiškiai reikalaujama taikyti finansinius koregavimus, kurie yra „proporcingi“.

35 Komisijos gairėse dėl principų, kriterijų ir indikacinių skalių, kuriomis turi vadovautis Komisija, atlikdama finansinį koregavimą pagal 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 99 ir 100 straipsnius, priimtos 2011 m. spalio 19 d. Komisijos sprendimu C(2011) 7321 *final*, taip pat pabrėžiama būtinybė atsižvelgti į proporcingumo principą. Jose valstybėms narėms rekomenduojama, taisant jų pačių tarnybų nustatytus pažeidimus, taip pat taikyti šiose gairėse nustatytus kriterijus ir tarifus, „nebent jos norėtų taikyti detalesnes taisykles, laikydamosi šių gairių ir proporcingumo principo“. Šiose gairėse rekomenduojama 100 % fiksuoto dydžio koregavimo sumą taikyti tik tais atvejais, kai pažeidimas yra toks rimtas, kad dėl jo visiškai nesilaikoma taisyklių, todėl visi susiję mokėjimai tampa neteisėti (žr. tų gairių 2.3 punktą). Dėl tokių gairių teisinės galios žr. 2014 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Baltlanta*, C–410/13, EU:C:2014:2134, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

36 2016 m. liepos 14 d. Sprendimo *Wrocław – Miasto na prawach powiatu*, C-406/14, EU:C:2016:562, 50 punktas.

91. Taigi, jeigu būtų nustatytas pažeidimas ir reikėtų atlikti finansinį koregavimą, apskaičiuojant tokio koregavimo sumą reikėtų atsižvelgti į visas specifines bylos aplinkybes, kurios yra svarbios atsižvelgiant į pažeidimų pobūdį, rimtumą ir į fondų finansinius nuostolius, taip pat į proporcingumo principą. Atliekant tokį vertinimą šioje byloje svarbiais veiksniais reikėtų laikyti paramos gavėjos atsakomybės už pažeidimą apimtį ir bet kokią vadovaujančios institucijos atsakomybę, finansinį poveikį Sąjungos biudžetui (faktinį ar galimą) ir tai, kokia apimtimi dėl pažeidimo veiksmai tapo neteisėti (t. y. ar veiksmas buvo tinkamai įgyvendintas ir iš pradžių buvo sėkmingas ir ar buvo pasiekti kai kurie arba visi jo tikslai).

92. Nacionalinis teismas prireikus turės įvertinti, ar pagrindinėje byloje aptariamas finansinis koregavimas, būtent 100 % suma, yra tinkamas atsižvelgiant į šias aplinkybes.

Išvada

93. Siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Rēzeknes tiesa* (Rėzeknės teismas, Latvija) prejudicinį klausimą:

Situacija, kai finansinės paramos iš Europos regioninės plėtros fondo gavėja negali per nustatytą laikotarpį pasiekti numatytos apyvartos, nes tuo metu jos vienintelės verslo partnerės ūkinė veikla yra sustabdyta arba ji tampa nemoki, nelaikoma ūkio subjekto veiksmais arba neveikimu, kai padaroma arba gali būti padaryta žala Europos Sąjungos bendrajam biudžetui, kaip tai suprantama pagal 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999, iš dalies pakeisto 2010 m. birželio 16 d. Reglamentu (ES) Nr. 539/2010, 2 straipsnio 7 punktą, jeigu:

– paramos gavėja tokios situacijos negalėjo pagrįstai numatyti tuo metu, kai buvo sudaryta finansavimo sutartis,

– tokia situacija susiklostė ne dėl paramos gavėjos aplaidumo, ir

– paramos gavėja negalėtų ištaisyti situacijos ir įvykdyti savo įsipareigojimus, susijusius su ta parama, net jei ji imtųsi visų pagrįstų ir tinkamų priemonių.